

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Vikingaåsens skola

Inledning

Skolan har en viktig uppgift i främjandet av jämställdhet och likabehandling. Varje skola är skyldig att utarbeta en jämställdhetsplan som görs upp i samarbete med personal och elever. I jämställdhetslagens 5 § och 5 a § föreskrivs om en jämställdhetsplan och innehållet i den. I den nya läroplanen för landskapet Åland betonas jämlikhet och alla människors lika värde som ett centralt mål. FN:s barnkonvention ligger som grund för läroplanens värdegrund och skolan ska arbeta normkritiskt för jämlikhet, likabehandling, rättvisa och jämställdhet. Vår vision är att alla individer oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionsvariation, ålder eller sexuell läggning ska mötas med respekt och ha samma förutsättningar till att utvecklas och växa i en trygg skolmiljö. Jämställdhet kan jämföras med demokrati och handlar om att vara delaktig och ha inflytande över sitt eget liv och det samhälle vi lever i. I en jämställd skola vågar varje elev vara sig själv, känna sig trygg och känna delaktighet i skolgemenskapen.

Jämställdhetsläget i Vikingaåsens skola

Jämställdhetsplaneringen är en fortlöpande process som hela skolan deltar i. Jämställdhetsplaneringen omfattar följande skeden:

- Utredning av jämställdhetsläget
- Val av åtgärder
- Dokumentation
- Godkännande
- Information
- Genomförande
- Utvärdering och uppföljning

Metod för att utreda jämställdhetsläget i skolan

Skolans jämställdhetsarbete kan utgå från en diskussion med eleverna. Läraren kan bearbeta frågorna så att de svarar mot behoven i frågavarande åldersgrupp av elever.

Ämnen för jämställdhetsdiskussion

Är din skola jämställd? Behandlas alla elever på ett jämställt sätt?

- Behandlar läraren flickor och pojkar på samma sätt?
- Behandlar eleverna varandra på samma sätt oberoende av kön?
- Bemöter du själv flickor och pojkar på samma sätt?

Skulle du bete dig på annat sätt i skolan om du var av annat kön?

- Kan du göra de saker du tycker om?
- Förväntas du göra vissa saker bara för att du är flicka/pojke/elev annat kön?
- Påverkar andras åsikt dina val?
- Kan du vara dig själv i skolan?

Känner du dig trygg i skolan?

- Kommer du gärna till skolan?
- Var/när känner du dig inte trygg?
- Kan du berätta för läraren om du eller din vän blir mobbad?
- Ingriper lärarna tillräckligt bra i mobbning?
- Har du vänner som inte är av samma kön som du i skolan?
- Hur förhåller man sig till vänskap mellan flickor och pojkar?

Hur tycker du att en jämställd skola skall vara?

- Finns det något som särskilt främjar jämställdhet i din skola?
- Finns det sådana problem som du själv skulle kunna påverka genom dina egna handlingar?
- Önskar du några förändringar på lektioner, raster eller skolresor?

Jämställdhetsenkät

Enkäter finns tillgängligt i publikationen på adressen:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/173401_jamstalldhetsarbete_ar_en_kunskapsfraga.pdf

Enkäten fungerar som utgångspunkt för skolans jämställdhetsplanering. Skolan skall bearbeta frågorna så att de bättre svarar mot egna behoven eller använda endast en del av dem (åldersanpassa). Enkäten kan genomföras även om man har haft en jämställdhetsdiskussion med eleverna eller så kan enkäten användas som grund för diskussioner. Innan eleven fyller i enkäten kan läraren gå igenom de begrepp som finns i den.

Utvärdering av hur åtgärderna i en tidigare jämställdhetsplan har genomförts

Vår gamla jämställdhetsplan är förlegad. Värdegrunden och budskapet är uppdaterat och godkänt av lärarkollegiet, men verktygen saknas för det egentliga jämställdhetsarbetet. Vår nuvarande metod för utredningar av gällande situation på skolan är kopplad till KiVa-enkäten och delgiven oss i sammanställningar av KiVa skola. Resultatet har delgetts personalen vid skolan. Där har också diskussioner och beslut tagits om hur vi skall jobba vidare med de utslag enkätresultat har gett oss.

Resultat av tidigare åtgärder

Utgående från resultatet av KiVa-enkäten vårterminen 2019 diskuterades att frågor om jämställdhet behöver lyftas i hela skolan och alla behöver vara medvetna om vikten av likabehandling av elever. Vårt samarbete med Mary Juusela och LikaOlika-metoden har pågått sedan 2017. Under höstterminen 2019 genomfördes en temadag då bland annat frågor

om allas lika värde och hur man bemöter varandra arbetades med. Det var en fortsättning på de tidigare årens tema. Vi ser en ökad medvetenhet bland elever och personal i frågor som handlar om att våga säga ifrån om någon blir illa behandlad samt i frågor om icke accepterat språkbruk.

Mål och åtgärder för att befrämja jämställdhet och likabehandling

Mål: En trygg miljö för alla individer.

Åtgärder: ALLA ska känna sig trygga med att ingripa om någon blir utsatt för kränkningar eller trakasserier. Med trygghetsfostran ska eleverna själva ha mod att försvara sig samt att våga berätta om sina bekymmer för någon vuxen. Trygghetsfostran ingår i t ex KiVa-lektioner, Livskunskap och "Positiv psykologi i skolan".

Kartläggning över situationer och miljöer i skolan där det känns otryggt och där trakasserier kan tänkas förekomma och en åtgärdsplan görs, följs och utvärderas.

Skolan ser till att ordna könsneutrala utrymmen t ex toaletter. Integritetsskyddet i omklädningsrum bör ses över.

Mål: Alla individer bör behandlas på samma sätt oavsett kön

Åtgärder: Alla i personalen är medvetna om hur de tilltalar eleverna och att förväntningarna är lika på elever oberoende vilken könstillhörighet eleven har. Bedömningen av studieprestationer får inte göras utifrån könstillhörighet.

Medvetna gruppindelningar som inte baserar sig på könstillhörighet ska tillämpas.

Mål: Ett normkritiskt förhållningssätt

Åtgärder: Synliggöra mångfald i undervisning och läromedel. Uppmärksamma och diskutera stereotyper som återkommer i läromedel, litteratur och annat undervisningsmaterial. I Utbildningsstyrelsens handbok "Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga" finns konkreta tips hur lärare kan arbeta med dessa frågor med olika åldrar och i olika läroämnen.

Vid behov ordna temadagar med inbjudna genuspedagoger som håller i program för dagen.

Mål: Samarbetet med vårdnadshavarna är öppet och sporrande

Åtgärder: På föräldrakvällar och möten diskuteras jämställdhetsfrågor för att hemmet och skolan tillsammans ska stödja elevernas växande när det gäller värderingar och attityder.

Föreläsningar kan ordnas i samarbete med Hem och skola föreningen.

Skolan uppmuntrar vårdnadshavarna att motivera och stödja elever med hemuppgifter på ett sätt som främjar elevens egna styrkor och intresse.

Viktigt är att båda vårdnadshavare känner sig delaktiga i samarbete med skolan och att skolan ska kontakta båda vårdnadshavare lika stor utsträckning.

Källor:

Jämställdhetslagen, läroanstalterna och könsmångfalden, Social- och hälsovårdsministeriet, 2016

Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga, Utbildningsstyrelsen, 2015

Utkast läroplan för grundskolan på Åland, Ålands länskapsregering, 2020

